

**SISÄLLÖNANALYYSI EDUSKUNTAPOUOLUEIDEN
ASUNTOPOLIITTISISTA TAVOITTEISTA EDUSKUNNAN
LÄHETEKESKUSTELUSSA**

Meri Kärkkäinen

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntapolitiikka

Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Meri Kärkkäinen	
Työn nimi Sisällönanalyysi eduskuntapuolueiden asuntopoliittisista tavoitteista eduskunnan lähetekeskustelussa	
Oppiaine Yhteiskuntapolitiikka	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät	Sivumäärä 35
<p>Tiivistelmä</p> <p>Asumiseen kietoutuu monia eri ulottuvuuksia ja sitä voi tutkia hyvin monesta eri näkökulmasta. Tässä tutkielmassa tarkastelen asumista asuntopolitiikan kautta. Asuntopolitiikka on ollut Suomessa pitkään politiikan osa-alue, jota ei ole kehitetty pitkäjänteisesti, vaikka se vaikuttaa merkittävästi ihmisten jokapäiväiseen elämään. Kohtuuhintaisen asumisen tarjoaminen on ollut pitkään keskeinen tavoite suomalaisessa asuntopolitiikassa, mutta keinot sen toteuttamiseen vaihtelevat. Lisäksi asuntopolitiikan suhde sosiaalipoliittikkaan on ollut ristiriitainen, sillä yhtäältä siihen on liitetty sosiaalipoliittisia ja toisaalta talouskasvua edistäviä tavoitteita.</p> <p>Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia tavoitteita eduskuntapuolueilla on asuntopolitiikkaan liittyen. Tarkemmat tutkimuskysymykseni ovat : <i>millainen rooli valtiolle annetaan kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa sekä liitetäänkö lähetekeskustelun puheenvuoroissa asuntopolitiikkaan sosiaalipoliittisia tavoitteita ja jos liitetään, millaisia</i>. Lähestyn aihetta analysoimalla eduskunnan lähetekeskustelua koskien asuntopoliittista kehittämissuunnitelmaa vuosille 2021-2028 käyttäen tutkimusmenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Tutkielmani sijoittuu laajempaan asumisen ja asumispolitiikan tutkimuksen viitekehykseen.</p> <p>Muodostan aineistosta kaksi teemaa; <i>asuntopolitiikalla kohti kohtuuhintaista asumista</i>, johon lukeutuvat alateemat <i>valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopolitiikkaa, markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti ja puolueiden epäsuorat kannanotot</i> sekä omana teemanaan <i>asuntopolitiikka osana sosiaalipoliittikkaa</i>. Tutkielman analyysin perusteella voidaan todeta kaikkien eduskuntapuolueiden ajavan kohtuuhintaista asumista sekä liittävän asuntopolitiikkaan sosiaalipoliittisia tavoitteita. Keskeisenä erona puolueiden välillä kuitenkin on, kuinka paljon sosiaalipoliittisia tavoitteita korostetaan sekä kuinka keskeisenä puolueet näkevät valtion roolin asuntomarkkinoilla. Suurin osa puolueista näkee valtiolla olevan tärkeä rooli asuntopolitiikan toteutuksessa, vaikka aineistossa on nähtävissä myös kritiikkiä valtion tukitoimien kannattavuudesta.</p>	
Asiasanat asuntopolitiikka, sosiaalipoliittikka, kohtuuhintainen asuminen, teoriaohjaava sisällönanalyysi, puolueet	
Ohjaaja Hanna-Mari Ikonen	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	6
2.1	Asuntopoliittinen tutkimus.....	6
2.2	Asuminen hyvinvointivaltion kontekstissa.....	7
2.2.1	Suomalainen asuntopoliittikka, osapuolet ja keinot.....	8
2.3	Asuminen ja asumiskustannukset Suomessa.....	12
2.3.1	Lähestymistapoja kohtuuhintaiseen asumiseen.....	14
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	16
3.1	Eduskunnan lähetekeskustelu tutkimusaineistona.....	16
3.1.1	Asuntopoliittinen kehittämisohjelma vuosiksi 2021–2028.....	16
3.2	Teoriaohjaava sisällönanalyysi.....	17
4	TULOKSET.....	20
4.1	Asuntopoliitikalla kohti kohtuuhintaista asumista.....	20
4.1.1	Valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopoliitikkaa.....	20
4.1.2	Markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti.....	22
4.1.3	Puolueiden epäsuorat kannanotot.....	23
4.2	Asuntopoliittikka osana sosiaalipoliitikkaa.....	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	28
6	LÄHTEET.....	31
6.1	Aineistolähde.....	34

1 JOHDANTO

Asuminen on jatkuvasti ajankohtainen ja tärkeä aihe, sillä jokainen tarvitsee paikan, jossa asua. Asumiseen kietoutuu monia eri ulottuvuuksia lähtien ihmisten henkilökohtaisista toiveista, jatkuen filosofisiin pohdintoihin asumisen ja kodin merkityksestä sekä päättyen asuntopoliittisiin linjauksiin ja laajempiin maailmanlaajuisiin megatrendeihin. Näin ollen myös asumista voi tutkia hyvin monella alalla ja eri lähtökohdista. Martin Heidegger (2003, 53–54) kirjoittaa esseessään *Rakentaa asua ajatella*, että asuminen voidaan käsittää olemisen tapana, jonka kautta ihmiset ovat maailmassa. Käsitteelle on etymologinen pohja, sillä olemista ilmaisevat verbit kuten *bin*, *to be* tai *to have*, *habere* eli *avere* juurtuvat asumisen, *buon*, *habitare* eli *abitaren* kanssa (em.). Tässä tutkielmassa keskityn tarkastelemaan asumista asuntopoliitiikan kautta.

Asuntopoliitiikka on ollut pitkään politiikan osa-alue, jota ei olla kehitetty päämäärätietoisesti ja pitkäjänteisesti, vaikka se vaikuttaa ihmisten jokapäiväiseen elämään hyvin merkittävästi. Suomen perustuslaissa (19 §) määrätään julkisen vallan yhdeksi tehtäväksi edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä (Finlex). Lakikirjaus ei ole kuitenkaan yhtä velvoittava kuin esimerkiksi terveydenhuoltoa koskevat kirjaukset. (Sutela 2020, 11.) Riittävä kohtuuhintainen asuntotuotanto ja tonttitarjonnan turvaaminen sen edellytykseksi ovat olleet yleisesti hyväksytyjä tavoitteita suomalaisessa asuntopoliitikassa (Häkli ym. 2015, 8.), mutta keinot sen toteuttamiseen vaihtelevat. Jokaisella puolueella on oma näkemyksensä siitä, mihin suuntaan asuntopoliitiikkaa tulisi kehittää. Asuntopoliitiikan tavoitteisiin liittyy monia ristiriitaisuuksia, sillä asumista koskevat ratkaisut sitoutuvat useisiin eri politiikan lohkoihin kuten talous-, raha- kuin aluepolitiikkaankin. Asuntopoliittisilla ratkaisuilla voidaan näkökulmasta riippuen painottaa esimerkiksi työvoiman liikkuvuutta tai vastaavasti yhteiskuntarauhan turvaamista. Poliitiikan tavoitteet ja keinot ovat puolestaan riippuvaisia yleisestä yhteiskunnan tilasta ja tarpeista (Junnto 1990, 38, 40). Asuntopoliittiset päätökset vaikuttavat konkreettisesti ihmisten elämään niin asuntojen saatavuuden, hinnan kuin mielekkyyden kautta. Päätösten tulee myös kestää aikaa, sillä asuntojen käyttöikä voi olla jopa satoja vuosia (Häkli ym. 2015, 9.) Asumisen ja sen rahoituksen järjestämisellä on myös olennainen mikropoliittinen merkitys. Se vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millä tavoin ylipäättään elämme ja suhtaudumme ympäristöön. (ks. Junnto 1990, 33)

Suomalaisen yhteiskunnan tulee vastata 2020-luvulla suuriin haasteisiin, jotka ovat seurausta niin globalisaatiosta, väestörakenteen ja työurien pituuden välisestä epäsuhdasta (esim. Hiilamo & Saari 2010, 29), työnteon tapojen muutoksista kuin myös ilmastonmuutoksestakin. On siis selvää, että näin

ollen myös asuntopoliitiikan tulee reagoida näihin muutoksiin. Etenkin asumisen kalleus on yksi keskeisimpiä poliittisia kysymyksiä ympäri Eurooppaa ja kohtuuhintaisen asumisen edistäminen onkin ollut pitkään myös Suomessa valtion tason tavoitteena. (Ruonavaara ym. 2020, 9.) Siitä huolimatta hinnat ja vuokrat ovat nousseet etenkin Uudenmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen kasvukeskuksissa tasaisesti 2010 lähtien (Rämö & Vuorio 2022.) On kuitenkin todettava, että suomalaiset asuntomarkkinat ovat herkäät suhdannevaihteluille, jolloin asuntojen hintakehitys voi muuttua jopa monta kertaa vuodessa. Myös asumistoiveiden on todettu olevan kytköksissä suhdanteisiin, jolloin asunnon osto voi lykkääntyä taantuman pelossa, sillä kuluttajan on kannettava vastuu riskeistä, jotka talouskehityksestä voi seurata. (Junnto 2010a, 283.) Tästä esimerkkinä on tämänhetkinen tilanne, jossa uusien asuntojen kauppa sekä hintojen nousu on hidastunut edellisvuoteen verrattuna. (Tilastokeskus 2022a.) Vaikka asuntomarkkinoiden tilanne on muutoksessa, ei se poista asumisen kalleuteen liittyviä ongelmia. Asuinolot, mukaan lukien asumisen kustannukset, ovat keskeisiä tekijöitä kotitalouksien toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta (Kauppinen ym. 2015). Asumisen kalleus voi näkyä esimerkiksi toimeentulovaikeuksina tai asumisvalintojen eriarvoistumisena. (Sutela ym. 2020, s. 11.) Samaan aikaan, kun osassa maata asuntojen hinnat nousevat, maaseudun kylät autioituvat ja asuntojen arvo laskee (Rämö & Vuorio 2022) eikä tilanteeseen ole tuntunut löytyvän ratkaisuja. Lisäksi asuntojen koon pienentyminen on ollut valtakunnallisena trendinä 2000-luvun puolivälistä lähtien (Korhonen 2010, 155.)

Tutkielmassa tarkastelen eduskunnan täysistunnon lähetekeskustelua koskien asuntopoliittista kehittämissuunnitelmaa vuosille 2021-2028. Täysistunnot toimivat lainsäädäntötyön sekä ajankohtaisen poliittisen debatin areenana (Eduskunta.fi), joten ne toimivat mielekkäänä aineistona puolueiden näkemysten analysointiin. Tutkielman tarkoituksena on selvittää, *millainen rooli valtiolle annetaan kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa sekä liitetäänkö lähetekeskustelun puheenvuoroissa asuntopoliittikaan sosiaalipoliittisia tavoitteita ja jos kyllä, millaisia*. Lähestyn aihetta käyttäen tutkimusmenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Tutkielmani sijoittuu laajempaan asumisen ja asuntopoliitiikan tutkimuksen viitekehykseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Lähtökohtani on yhteiskuntatieteellinen enkä näin ollen tarkastele asumista esimerkiksi taloustieteellisestä näkökulmasta.

Aluksi esittelen teoreettisen viitekehyksen, johon tutkielma asettuu. Luku sisältää taustoituksen asuntopoliittiseen tutkimukseen, suomalaisen asuntopoliitiikan erityispiirteiden esittelyn sekä yleistä tietoa asumisesta ja asumiskustannuksista. Tutkielman kolmannessa luvussa kerron tutkimuksen toteutuksesta aineiston esittelyn, menetelmän ja analyysin etenemisen kautta. Neljännessä luvussa

käyn läpi analyysin pohjalta syntyneet tulokset ja viimeisessä kappaleessa kokoan yhteen koko tutkielman aikana syntyneet keskeiset huomiot.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Asuntopoliittinen tutkimus

Tutkielmassa sisällytän asuntopoliittisen tutkimuksen osaksi laajempaa asuntotutkimusta ja käytän osaltaan termejä rinnakkain. Asuntotutkimus on kehittynyt pikkuhiljaa omaksi alakseen. Sotien jälkeen asuntotutkimusta tehtiin lähinnä vakiintuneiden tieteenalojen kuten sosiologian tai taloustieteiden sisällä. Perinteisiä tutkimuskohteita on ollut asuntopulan mittaaminen niin ahtauden kuin asuntojen puutteen näkökulmasta. (Kemeny 1992, 3.) Kemenyn (em., XV) mukaan asuntotutkimuksen ongelmana on se, että se keskittyy lähinnä asuntopoliitiikkaan ja asuntomarkkinoihin eikä näin ollen keskity laajempiin ongelmiin. Hänen mukaansa asuntotutkimus tulisi integroida tiiviimmin yhteiskuntatieteellisiin teorioihin ja keskusteluihin. Pyrinkin tuomaan tutkielmani kautta asuntotutkimusta lähemmäksi yhteiskuntatieteellistä viitekehystä.

Asuntotutkimuksella on edelleen melko heikko teoreettinen traditio Suomessa, johon osasyynä on asumisen monitahoisuus, sillä siihen kietoutuu niin maailmanlaajuisia megatrendejä, yksilöiden ja perheiden toiveita, hallinnollista sääntelyä kuin erilaisten arvojen yhteensovittamista (Häkli ym. 2015, 15, 167; Juntto 1990, 22). Anneli Junton *Asuntokysymys Suomessa – Topeliuksesta tulopoliitiikkaan* (1990) on yksi merkittävimmistä asuntopoliittisista tutkimuksista Suomessa, jossa käydään läpi kattavasti suomalaista asuntopoliitiikkaa 1800-luvulta 1990-luvulle. Muita keskeisiä asumista yhteiskuntatieteellisesti tarkastelevia tutkijoita tutkielmassani ovat muun muassa Hannu Ruonavaara, Hanna Kettunen, Elina Sutela. Lisäksi toimittajat Karla Kempas ja Veera Tegelberg ovat koostaneet populaarin teoksen *Voittajien ja häviäjien Suomi – asuntovarallisuuden uusjako* (2021), joka käsittelee monipuolisesti asumista eri näkökulmista. Kirja sisältää luvun, jossa käsitellään myös puolueiden asuntopoliittisia tavoitteita. Toimittajat teettivät puolueille kyselyn, jossa kartoittivat heidän näkemyksiään niin asumisen eriytymisestä, kohtuuhintaisesta asumisesta kuin markkinoiden roolistakin. Vaikka teos ei täytä tieteellisen tutkimuksen kriteerejä, tulen peilaamaan sen sisältöä tutkielmani tuloksiin, sillä se sisältää ajankohtaista tietoa puolueiden asuntopoliittisistä näkemyksistä, joista nähdäkseni ei ole juurikaan tutkimusta. Yksi tutkielmani tavoitteista liittyikin puolueiden asuntopoliittisia tavoitteita erittelevän tutkimuksen lisäämiseen. Vaikka kiinnostus asuntotutkimukseen on lisääntynyt Junton (1990, 22) tutkimuksesta tähän päivään saakka siitä mitä se on ollut, tutkimustradition kehittyminen vie oman aikansa. Vähäisen tutkimustiedon vuoksi ensimmäisenä vaiheena on syytä keskittyä asuntopoliitiikan kuvaukseen ja kartoittamiseen (em.)

Asuntopolitiikkaa voi lähestyä hyvin eri lähtökohdista ja sille on olemassa erilaisia määritelmiä. Heikki Wariksen (1980, 301) mukaan voitaisiin myös puhua *asumispolitiikasta*, joka kattaisi terminä paremmin myös asumisen viihtyvyyden aspektin. Tässä tutkielmassa käytän kuitenkin asuntopolitiikka-termiä, kuten Waris omassa teoksessaan. Asuntopolitiikan määritelmä vaihtuu suhteessa yhteiskunnan tilaan eikä se näin ollen ole staattinen. (Juntto 1990, 38). Yksinkertaistaen sillä kuitenkin tarkoitetaan asumista koskevien tavoitteiden yhteensovittamista, johon liittyy useita eri osa-alueita (ks. Häkli ym. 2015, 7.) Heikki Wariksen (1980, 300) klassisen määritelmän mukaan asuntopolitiikan tavoitteena on turvata kohtuuhintainen asumisen taso ja viihtyvyys jokaiselle yhteiskuntaryhmälle, mikä toteutuu etenkin turvaamalla vähäosaisten asema asuntomarkkinoilla. Määritelmä pohjautuu suoraan sosiaalipolitiikan käsitteestä, joka, mukaan lukien asuntopolitiikka, määräytyy sen hetkisten periaatteiden ja arvojen mukaan. Wariksen mukaan asuntopolitiikassa on sekä julkinen että yksityinen lohkonsa. Lisäksi asuntopolitiikan toteuttamisessa oma osuutensa on työnantajapuolella toimeenpanijana sekä yleishyödyllisillä säätiöillä ja yhdistyksillä. Waris viittaa työnantajan vapaaehtoiseen toimintaan, jossa voidaan tarjota asuntoja työntekijöiden käyttöön.

2.2 Asuminen hyvinvointivaltion kontekstissa

Suomalainen hyvinvointivaltio on rakentunut toisen maailmansodan jälkeen, jolloin maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta alkoi muuntautua teollisuusyhteiskunta ja sen jälkeen nopeasti palveluyhteiskunta (esim. Saari & Taipale 2013, 28.) Elinkeinorakenteen muutos lisäsi painetta tuotannon tehostamiseen, joka puolestaan ajoi kohti sosiaalipoliittisia uudistuksia (Raunio 1995, 25–26.) Hyvinvointivaltio on jaettavissa niin tuotannontekijämarkkinoihin, sosiaalipolitiikkaan, kuin tukirakenteisiin. Asuminen kietoutuu tiiviisti näihin hyvinvointivaltion eri osa-alueisiin. Tuotantotekijämarkkinoilla viitataan työ-, rahoitus- ja asumismarkkinoiden muodostamaan kokonaisuuteen, joiden sääntely on tärkeä osa hyvinvointivaltiota, sillä niiden kautta tuotetaan suurin osa hyvinvoinnista. Tukirakenteilla puolestaan tarkoitetaan ulkopuolisia rakenteita, jotka vaikuttavat sosiaalipolitiikkaan kuten työllisyys, väestönrakenne ja julkinen talous. (Saari & Taipale 2013, 30–34.) Sosiaalipolitiikan määritelmä puolestaan on monitahoisempi. Perinteisesti määritelmissä on painottunut laajempi näkemys sosiaalipolitiikasta suhteellisten erojen supistajana ja hyvinvoinnin takaajana kaikille. Nykyisin määritelmät viittaavat sosiaalipolitiikan rooliin yhteiskunnallisten rakennemuutosten seurausten sopeuttajana sekä sosiaalisten riskien hallitsijana. Sosiaalipolitiikka voidaan yleisellä tasolla määritellä monitahoiseksi pyrkimykseksi sosiaalisten riskien vähentämiseen,

huono-osaisten aseman parantamiseen, tasa-arvoisuuden lisäämiseen ja hyvinvoinnin takaamiseen resurssien uudelleenjaon ja sääntelyn kautta. (Saari & Taipale 2013, 30–31; Raunio 1995, 43.)

Asuntopolitiikka on nähty usein yhtenä sosiaalipolitiikan osa-alueena, jolloin on liitetty sosiaalipoliittisia tavoitteita. Junton (1990, 17) mukaan kuitenkin asuntopolitiikan todellisuus käytännössä ei ole vastannut sosiaalipolitiikkaa, vaan sillä on lähinnä edistetty taloudellista kasvua. Ylipäänsä sosiaalipolitiikan suhde talouskasvuun on ambivalentti, sillä yhtäältä on tunnustettava talouspolitiikan ensisijaisuus ja oikeutus sosiaalisiin panostuksiin on usein perusteltu etenkin talouskasvun tukemisen näkökulmasta. Sosiaalipolitiikan taloudellisia tavoitteilla on pyritty työvoiman laatuun ja liikkuvuuteen, alueelliseen kehitykseen tai kulutuksen ylläpitoon. Toisaalta korostetaan ihmisten tarpeentyydytystä ja kaikkien kansalaisten mahdollisuudesta päästä osaksi hyvinvointia riippumattomana taloudellisista vaikutuksista. (Raunio 1995, 124–125, 131; Junton 1990, 16–17; mukaan Georg 1984, 17–19) Asuntopolitiikkaa voidaankin kutsua markkinoiden sosiaalipoliittiseksi (Junto 1990, 17 mukaan Clawson 1981, 199.) Junto (em.) kysyykin näin ollen: ”– Kuuluuko asuntopolitiikka yleensä hyvinvointivaltion siipien suojiin?” Tutkielmassa olenkin kiinnostunut juuri siitä, missä suhteessa tutkielmani aineistossa sosiaalipolitiikka liitetään asuntopolitiikkaan vai nähdäänkö asuntopolitiikka erillisenä siitä.

Asumisesta hyvinvointivaltion kontekstissa tekee kiinnostavan se, että se ei ole samalla tavalla säädeltyä kuin moni muu hyvinvointivaltion osa-alue, joten asuntomarkkinat voivat toimia suhteellisen vapaasti. Suomen yksityiset vuokramarkkinat ovat poikkeuksellisen vapaat verrattuna muihin Euroopan maihin. Näin ei ole kuitenkaan ollut aina. Suomessa vuokrasääntely purettiin 1990 luvun alkupuolella vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen osalta. (Kettunen & Ruonavaara 2015, 31–32.) Nykyään julkinen keskustelu vuokrien hinnoista on pyörinyt lähinnä kuntien maapolitiikan ja kaavoituksen sekä asuntotuotannon lisäämisen tasolla. Tällä hetkelläkään sääntelyn palauttaminen tai lisääminen edes jossakin muodossa, ei ole saanut kovin laajaa kannatusta. (em.)

2.2.1 Suomalainen asuntopolitiikka, osapuolet ja keinot

Asuntokysymys¹ on säilynyt 1800-luvulta tähän päivään saakka yhteiskunnallisena kysymyksenä. Asumisen muuttuminen tavaraksi, suuret väestökertymät sekä tarve sovittaa yksityisiä etuja yhteisen edun turvaamiseksi synnyttää tarpeen julkiselle asuntopolitiikalle. (Junto 1990, 39.) Junto (1990,

---

¹ Asuntokysymyksellä tarkoitetaan asumisessa ilmeneviä epäkohtia, jotka heijastuvat koko yhteiskuntaan. (Junton 1990, 59–60 mukaan Kuusi 1931, 810 ja Böök 1911, 8).

371, 374) kuvaa valtion roolia suomalaisessa asuntopolitiikassa passiiviseksi äärikriisejä lukuunottamatta. Asuntopolitiikassa on tehty nopeitakin päätöksiä kriisien yhteydessä tilanteen parantamiseksi, mutta kriisin jälkeen päätöksenteko on hidastunut eikä keinoja ole tuntunut löytyvän. Suomalaista asuntopolitiikkaa on määrittänyt marginaalisuus, toimenpiteiden rajoittaminen väliaikaisiksi sekä talouspolitiikan tavoin asuntokysynnän ja valtion menojen rajoittaminen. (em, 369). Puolueiden asuntopoliittisia ohjelmia on ollut vaikeaa erottaa toisistaan ja asuntopolitiikkaa on tehty ei-politiikalla, jolla tarkoitetaan tekemättä jättämistä tai päätöksentekoa, joka muuttuu tilanteiden mukaan. (em. 20). Tästä heijastuksena ovat toistuvat ongelmat, joihin etsitään yhä uudelleen ratkaisuja. Juntto kirjoittaa, että kiinnostus asuntopolitiikkaan on ollut vähäistä puolueiden keskuudessa, joten eteenpäinviejien ja painostajien roolissa ovat toimineet niin ammatti-, filantrooppiset järjestöt sekä tuottajat. (em. 19, 370-371.)

2000-luvun alusta alkaen asuntopolitiikkaan on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Tästä kertoo muun muassa se, että viimeisimmistä hallituksista on löytynyt asuntoministeri, jonka vastuulla asuntoasiat ovat. Asuntopolitiikka on alkanut kehittyä kohti pitkäjänteisempää suuntaa verrattuna menneisiin vuosikymmeniin, jossa asuntopolitiikka on ollut kasa irrallisia toimenpiteitä. (Lindkvist 2011, 87). Tuoreimpana esimerkkinä asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden lisäämisestä on asuntopoliittinen kehittämisohjelma, jota puolueet aineistossani kommentoivat. Hallituspuolueet ovat laatineet keskenään jonkin muotoisen hallituskauden kestävän asuntopoliittisen ohjelman ainakin 90-luvulta alkaen. Ohjelmat on tehty hallitusohjelmien hyväksymisen jälkeen, joten ne ovat olleet ja ovat edelleen kompromisseja eri puolueiden tavoitteista, jotta kokonaisuus on saatu valmiiksi. Tosin poikkeuksen ohjelman laatimisesta teki Sipilän hallitus, joka ei muodostanut sellaista. Toive hallituskauden ylittävästä asuntopoliittisesta ohjelmasta muodostui vuonna 2018 tarkastusvaliokunnalta mietinnössä, jossa aiheena oli asuntopolitiikan kehittämiskohteet. (Kempas & Tegelberg 2021, 199, 201)

Asuntopolitiikan toteuttaminen Suomessa jakautuu useiden eri tahojen vastuulle. Näitä ovat niin julkinen valta, ammattiliitot, rakentamisesta vastaavat tahot kuten yksityiset ja julkiset rahoittajat, rakennuttajat ja rakennusliikkeet sekä kiinteistöomaisuutta hallinnoivat yhteisöt ja rahamarkkinat. (Häkli ym. 2015, 7; Juntto 1990, 18.) Valtion tasolla ympäristöministeriö on vastuussa asuntopolitiikkaa koskevien asioiden hoitamisesta, jonka alaisuudessa toimii myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA). ARAlla on keskeinen rooli valtion asuntopolitiikan toteuttamisessa, sillä se myöntää asumiseen ja rakentamiseen liittyviä tukia, avustuksia ja takauksia. Tämän lisäksi sille kuuluu muun muassa ARA-asuntokannan käytön ohjaaminen ja valvominen sekä asumisen kehittämiseen liittyviä tehtäviä. (Sutela ym. 2020, 17–18; ARA 2020.)

Yksityisellä sektorilla on Suomessa vahvempi rooli asuntojen tuotannossa, rahoituksessa, jakelussa ja koko asuntopuollossa kuin julkisella sektorilla (Juntto 1990, 18.) Valtion tukeman asuntotuotannon osuus kokonaistuotannosta oli 26 prosenttia vuonna 2020 (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 18.) Asuntojen tuotanto tapahtuu siis edelleen pääosin yksityisten rakentajien toimesta (Juntto 1990, 18.) Vaikka suomalaiset asuntomarkkinat määrittyvät pitkälti vapaan markkinatalouden kautta, on julkisella vallalla paljon sääntelyn mahdollisuuksia niin verotuksen, raha- kuin kaavoituspolitiikan kautta. Ne voivat olla laadultaan rajoittavia tai edistäviä ja ne voivat kohdentua niin rakentamisvaiheeseen kuin muutoinkin asunnonhankinta prosessiin. Juntto jakaa valtion ja kuntien suorat ja epäsuorat asuntopoliittiset keinot kolmeen osaan: hallinnolliset ja lainsäädännölliset puitteet asumisen organisoinnille, taloudelliset tukitoimenpiteet sekä ohjaus ja neuvonta sekä asuntopoliittinen suunnittelu. Keinojen käyttö vaihtelee eri aikoina ja niitä voidaan toteuttaa samanaikaisesti. (Juntto 1990, 46–47)

Tässä tutkielmassa keskityn etenkin taloudellisiin toimenpiteisiin, jotka voidaan jaotella kysyntä- ja tarjontatukiin. Valtion tarjontatuet ovat suunnattu asuntotuotantoon, joka edistää pienituloisten kohtuuhintaista asumista, ehkäisee segregatiota² ja toimii suhdanteita tasapainottavana. Valtion tukeman asuntotuotannon tarkoituksena on tarjota markkinavuokraa edullisempaa asumista. Tarjontatuet rahoitetaan Valtion asuntorahaston (VAR) kautta.³ Tuettu asuntokanta koostuu erityisesti vuokra-asunnoista, mutta siihen kuuluu myös asumisoikeusasuntoja ja omistusasuntoja. Tuetuista vuokra-asunnoista puhuttaessa voidaan käyttää myös esimerkiksi termejä ARA-vuokra-asunto, sosiaalinen vuokra-asunto tai valtion tukema kohtuuhintainen vuokra-asunto. Arava- ja korkotukivuokra-asunnot ovat lähinnä kuntien ja yleishyödyllisten yhteisöjen omistuksessa, ja ne tarkoitettu ensisijaisesti pienituloisille ja niille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Valintaperusteina asuntoihin on varallisuus, hakijakunnan asunnontarve sekä tulot. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 17–18; Sutela ym. 2020, 22; Saikkonen ym. 2018, 97.)

Kysyntätuelle puolestaan tarkoitetaan yleisimmin asumistukia, joita valtio myöntää kansalaisille. Tuen tarkoituksena on turvata myös pienituloisille kohtuullinen asumistaso. (Sosiaali- ja

---

² Segregatiolla tarkoitan tässä kohtaa yleistä epätoivottavaa huono-osaisuuden alueellista kasautumista. Käsitteelle on kuitenkin useita eri määritelmiä ja se menee eriytymisen ja erilaistumisen käsitteiden kanssa usein päällekkäin. Segregatio käsitetään kuitenkin usein juuri voimakkaasti negatiivisena kehityskulkuna, johon sisältyy esimerkiksi köyhyyden ja muiden sosiaalisten ongelmien kasautumista. (Kral-Leszczynska 2012, 15; Vilkkama 2011, 25)

³ VAR on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion asuntorahasto, joka rahoittaa asunto-olojen kehittämistoimia. Rahaston varat koostuvat aiemmin myönnettyistä aravalainoista, valtion tulo- ja menoarvoissa rahastolle myönnetystä määrärahasta, korkotuotoista ja takausmaksuista. Varoilla rahoitetaan asuntopoliittisia tukitoimia, kuten lainojen myöntämiseen sekä sosiaalisen asuntotuotannon korkotukimenojen ja avustusten maksamiseen. Rahaston varojen käytöstä päättää eduskunta. (Finlex, ARA 2019, Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 17.)

terveysministeriö 2022, 26.) Kysyntätukia on tällä hetkellä kolmenlaisia: eläkkeensaajille tarkoitettu asumistuki, yleinen asumistuki, joka on tarkoitettu pienituloisten ruokakunnille sekä sotilasavustuksen asumisavustus. Mikäli henkilön tulot eivät riitä asumistuesta huolimatta kattamaan asumismenoja, voi hän hakea myös toimeentulotukea. Vuodesta 2017 alkaen myös opiskelijat ovat kuuluneet yleisen asumistuen piiriin erillisen asumislisän sijaan. Opiskelijat muodostivatkin yli kolmasosan yleisen asumistuen saajista vuonna 2020. (Kela.fi 2022; Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 17–18.) Asumistukia maksettiin vuonna 2020 yhteensä 2 232 miljoonaa euroa, joka on 4,2 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuonna ja asumistukimenot ovatkin kasvaneet merkittävästi vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen. (Sutela ym. 2020, 26.) Asumistukien lisäksi valtio tukee huomattavasti omistusasumista erilaisilla verohelpotuksilla, omistusasuntolainojen valtioneuvoston takauksella sekä asuntosäästöpalkkiolainajärjestelmällä (ASP). ASP-järjestelmän tarkoituksena on kannustaa nuoria alle 40-vuotiaita ensiasunnon ostoon valtion takauksen sekä korkotuen kautta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 19; Kela.fi 2022.)

Kysyntä- ja tarjontatukien lisäksi valtio tekee tiivistä yhteistyötä suurimpien kaupunkiseutujen kanssa maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimusten kautta, joissa määritellään kyseisen seudun kuntien sisäistä sekä valtion ja seudun välistä yhteistyötä. Tarkoituksena sopimuksissa on kehittää kaupunkiseutuja pitkäjänteisesti ja määrittellä tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet asuntotuotannon, liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi. (Ympäristöministeriö; Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 21.)

Asuntopoliittinen päätöksenteko voi olla haasteellista puutteellisen tai ristiriitaisen tutkimustiedon johdosta, sillä ajetuille tavoitteille ei välttämättä löydy tutkimuksellista perustetta tai yksimielisyyttä eri alojen keskuudessa. Asuntotutkimuksen suhde päätöksentekoon on dualistinen. Yhtäältä se on palvellut vallan tarpeita, legitimoitunut ja korvannut päätöksentekoa ja toisaalta toiminut muutoksen ajajana. Usein valmistelutyöllä on saatettu pyrkiä korvaamaan päätökset, eikä päätösten ja selvitysten välillä ole ollut välttämättä yhtenäisyyttä. (Junto 1990, 372.) Asuntopoliittikan ja asumisen tutkimuksen ollessa tiiviissä yhteydessä toisiinsa syntyy yhteismitattomuutta, joka voi olla jopa ristiriitaista. Tutkimusta kuten yhteiskuntapoliittisia näkemyksiäkin ohjaavat arvot ja taustaoletukset, jotka vaikuttavat siihen, millaiseksi esimerkiksi markkinoiden rooli nähdään tai mitkä syyt vaikuttavat hintojen nousuun. (Häkli 2015, 168.)

Julkisessa keskustelussa on esiintynyt pohdintaa siitä, vaikuttaako asumistuki tai toimeentulotuki vuokratason. Toimeentulotuen osalta tutkimuksissa on osoitettu, ettei sillä olisi merkittävää vaikutusta tuensaajien vuokratason määrittämiseen. Sosiaalisen asumisen tai asumistukiohjelmien

vaikutuksesta yleiseen vuokratasoon ei puolestaan ole tarpeeksi näyttöä puolesta tai vastaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 27.)

ARA-asumisen ja asumistuen nähdään olevan toimivia ratkaisuja segregaaation vähentämiseksi, jolla voidaan mahdollistaa myös pienituloisten asuminen kalliilla asuinalueilla. Asumisen tukien segregatiota vähentävästä vaikutuksesta ei ole kuitenkaan varmaa tutkimusnäyttöä, vaikka se onkin yksi keskeinen tavoite asuntopoliitikassa. Sosiaalisella vuokra-asumisella saattaa olla jopa eriytymistä voimistavampi vaikutus kuin asumistuella. Yhtenä syynä tälle voi olla omistusasuminen, sillä ARA-asunnot toimivat vuokra-asuntoina. Mikäli asukas haluaisi omistusasunnon, tulisi hänen muuttaa vapaarahoitteiseen kohteeseen. Vastaavasti vapaarahoitteisissa kohteissa asuu sekä omistusasujia että pienituloisia vuokralla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 28.)

Lisäksi näkemykset siitä, kuinka hyvin markkinavetoisella asuntotuotannolla vastataan kohtuuhintaisen asumisen saatavuuteen ja tätä kautta myös asunnottomuuden poistamiseen, eroavat eri alojen välillä. Esimerkiksi yhteiskuntatieteellisestä lähtökohdasta käsin Granfelt ym. (2015, 73) kirjoittavat, ettei markkinavetoisella asuntotuotannolla vastata vähävaraisten, pienituloisten tai köyhien tarpeisiin. He näkevät, että valtion tukeman vuokra-asuntokanta on välttämätön edellytys asunnottomuuden vähentämiseksi ja pitkäaikaisasunnottomuuteen keskittyvälle asunnottomuustyölle. Toisaalta taloustieteessä on korostettu asuntotuotannon lisäämistä keinona kohtuuhintaisten asumisen tason saavuttamiseksi ja esimerkiksi vuokrasäännöstelyllä katsotaan olevan vuokramarkkinoita vahingoittava vaikutus, sillä se vähentäisi vuokra-asuntojen määrää sekä vuokranantajan kiinnostusta ylläpitää asunnon kuntoa (Ruonavaara & Kettunen 2015, 33.)

2.3 Asuminen ja asumiskustannukset Suomessa

Suomessa asuminen rakentuu edelleen pitkälti omistusasumiselle. Vuonna 2020 suomalaisista noin 62 prosenttia asui omistusasunnossa. Prosenttiosuus on suuri, vaikkakin omistusasuminen on menettänyt suosiotaan kymmenen vuoden aikana muutaman prosenttiyksikön. Vuokra-asunnoissa samana vuonna asui 34 prosenttia. Yhteensä vakinaisesti asuttujen vuokra-asuntojen määrä vuonna 2020 oli 953 000, joista 32 prosenttia oli valtion tukemaa asuntotuotantoa ja loput 68 vapaarahoitteisia. (Tilastokeskus 2022b). Vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen määrä valmistuneista rakennuksista on tällä vuosikymmenellä yli kolme kertaa suurempi kuin valtion korkotuettujen asuntojen määrä. Yksityisen markkinaperusteisen vuokra-asumisen määrä on lisääntynyt myös muualla Euroopassa ja sen ulkopuolella. (Ruonavaara ym. 2020, 11.) Valtion tukeman

asuntotuotannon määrä on puolestaan vähentynyt Suomessa monien muiden maiden tavoin. Tämä on johtunut siitä, että asuntokohteiden lainat, joita julkinen sektori on joko lainoittanut tai taannut, on maksettu takaisin, jolloin niiden käyttö- ja luovutusrajoitukset ovat poistuneet. (Ruonavaara ym. 2020, 50.) Erilaisia asumismuotoja omistus- ja vuokra-asumisen lisäksi ovat Suomessa asumisoikeus ja osaomistusasunnot sekä asunto-osuuskunnat, mutta niillä ei ole vielä kovin merkittävä rooli asuntomarkkinoilla (ks. Tilastokeskus 2022b.) Asunnottomuus on vähentynyt merkittävästi vuodesta 1987 alkaen, vaikka tilanne ei ole siltikään ratkennut täysin. Yksineläviä asunnottomia Suomessa oli vuoden 2020 lopussa 4341, joiden lisäksi asunnottomia perheitä ja pariskuntia oli 201. (ARA 2021.)

Asuntojen alueellinen hintakehitys Suomessa poikkeaa muista Pohjoismaista merkittävästi siten, että suuressa osassa maata asuntojen hinnat ovat laskeneet tai pysyneet paikallaan 2010-luvulla. Koronapandemiakaan ei ole pystynyt muuttamaan tätä hintojen eriytymisen kehityskulkua, vaikkakin se on voimistanut omakotitalojen kysyntää ja sitä kautta hintatasoa myös niillä alueilla, joissa ennen poikkeusaikaa hinnat laskivat. (Rämö & Vuorio 2022). Etenkin Uudenmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen kasvukeskusten asuntojen hinnat ovat puolestaan kasvaneet tasaisesti 2010 lähtien. Maakunnista hintojen nousua on nähtävillä jonkin verran myös Pohjois-Pohjanmaalla kerros- ja rivitaloasunnoissa. Tämän rinnalla omakotitalojen hinnat ovat nousseet Etelä- ja Pohjois-Suomessa, kehyskunnissa, pääkaupunkiseudulla ja yli sadantuhannen asukkaan kunnissa. (Rämö & Vuorio 2022).

Asumismenojen suuruuteen liittyy eriarvoisuutta, joka on todettu useissa tutkimuksissa (Ruonavaara ym. 2020, 43.) Eikä asumismenoista aiheutuva rasite ole myöskään pelkästään erityisryhmien asia, sillä asumismenojen kasvu vaikuttaa myös keskituloisten toimeentuloon. (Ruonavaara ym. 2020, 9; Kauppinen ym. 2015). Asumisen hallintamuoto on yhteydessä henkilön tulotasoon, jonka johdosta asunnon omistaminen pienituloisten keskuudessa ei ole kovin yleistä. Etenkin yksin asuvat pienituloiset omistavat asuntoja vähiten. (Kauppinen ym. 2015, s. 4, 66; Saikkonen ym. 2018, s. 80). Tulotason vaikutus omistusasumisen yleisyyteen on voimistunut 2000-luvulla (Saikkonen ym. 2018, s. 80). Tulotasolla ja varallisuudella on myös vaikutusta muutoin ihmisen asumistasoon ja asunnon kokoon (Juntto 2010b, 31.) Pienituloiset sekä vuokralla asuvat käyttävät menoistaan muita kotitalouksia suuremman määrän asumiseen. Alimmalla tuloviidenneksellä tilanne on sama niin yksityisellä vuokrasektorilla kuin valtion tukemalla vuokrasektorilla. Pienituloisten asumismenojen

määrä tuloista on Suomessa suuri (keskimäärin 36%),⁴ vaikka se on vertailumaiden (Saksa, Itävalta, Iso-Britannia, Alankomaat, Ranska, Norja, Tanska ja Ruotsi) toiseksi alhaisin. Suomalaiset kotitaloudet kuitenkin kokivat tutkimuksessa asumismenot rasittavimmiksi verrattuna muihin Pohjoismaihin. (Ruonavaara ym. 2020, 41-43.) Keskuskaupungin pienituloiset tarvitsevat asumistuen lisäksi usein toimeentuloa selvittääkseen asumiskustannuksista (Saikkonen ym. 2018, s. 4).

2.3.1 Lähestymistapoja kohtuuhintaiseen asumiseen

Kohtuuhintainen asuminen on ollut suomalaisessa politiikassa pitkään tavoitteena (esim. Ruonavaara ym. 2020, 9.), mutta keinot sen saavuttamiseen vaihtelevat. Jokaisella puolueella on oma näkemyksensä siitä, miten kohtuuhintaista asumista pystyttäisiin parhaiten tuottamaan. Vaikka tavoite on selkeä, jää kohtuuhintaisuus kuitenkin usein määrittelemättä sen tarkemmin. Elina Sutela, Sampo Ruoppila, Jarkko Rasinkangas ja Jutta Juvenius tarkastelevat artikkelissaan *Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus* (2020), miten asumisen kohtuuhintaisuus määrittyy suomalaisessa asuntopolitiikassa. Tutkijat muodostavat kolme eri näkökulmaa asumisen kohtuuhintaisuuden määrittelyyn tutkimuskirjallisuuden pohjalta: *normatiivinen, kuluttajavalintoja painottava ja asuntojen hallintamuotoihin perustuva*. Tavoitteenani on yhdistää analyysissä edellä mainittuja näkökulmia kohtuuhintaisesta asumisesta ja selventää niiden kautta, millaisia eri lähestymistapoja puolueiden puheenvuoroissa mahdollisesti esiintyy.

Normatiivisen näkökulman mukaan kohtuuhintaisuus määrittyy kotitalouksien tulojen ja asumismenojen välisenä suhteena. Näkökulmassa korostuu se, mikä on yhteiskunnallisesti hyväksytty asumisen taso ja miten se saavutetaan. Kyse on poliittisesta arvioinnista samalla tavalla kuin esimerkiksi sosiaaliturvan tasosta päättäminen. Näin ollen toimet, joita kohtuuhintaisuuden edistämiseksi voidaan tehdä, voivat kohdistua joko asumisen hintaan tai vaihtoehtoisesti kotitalouksien maksukykyyn. *Kuluttajavalintoja painottava näkökulma* tarkastelee kohtuuhintaista asumista vapaan valinnan kautta, jossa kukin valitsee asunnon markkinoilta asumistoiveiden ja kulutusmahdollisuuksiensa mukaan. Näkökulmassa ei tarkastella kohtuuhintaisuutta jonkin tietyn standardin kautta, vaan asuntokysymyksen nähdään ratkeavan asuntomarkkinoilla. Tavoitteena on asuntomarkkinoiden tasapaino, jossa asuntojen kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Tärkeimmiksi keinoiksi

---

⁴ Kohtuullisten asumismenojen rajana pidetään usein 30 prosenttia tuloista. Tutkijat ovat kuitenkin kritisoineet asumisen kohtuuhintaisuuden mittaamista vain yhden luvun perusteella, sillä se ei ota huomioon erilaisia muuttujia kuten asuinpaikan tai väestöryhmän merkitystä. (Ruonavaara 2020, 43)

nähdään riittävä asuntotuotanto ja asuntojen tarjonta. *Asuntojen hallintamuotoihin perustuvassa näkökulmassa* kohtuuhintainen asuminen rinnastetaan usein lähinnä sosiaalisesti tuotettuun asumiseen eli julkisen sektorin tuella rakennettuun asutokantaan, jotka ovat kohdennettu pieni- ja keskituloisille. Poliittikkatoimet tässä näkökulmassa kohdistuvat asuntotuotantoon liittyviin kysymyksiin, joita ovat muun muassa rakennuskustannukset, maan hinnoittelu ja asutokannan enimmäisvuokrat. (em., 12–15, 17.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Eduskunnan lähetekeskustelu tutkimusaineistona

Tutkimuksen aineistona käytän eduskunnan lähetekeskustelusta laadittua pöytäkirjaa (liite 1). Lähetekeskustelut käydään eduskunnan täysistunnossa, jossa tarkoituksena on evästää valiokuntaa työskentelyssään, mihin esitys keskustelun jälkeen lähetetään. Täysistunnot toimivat lainsäädäntötyön sekä ajankohtaisen poliittisen debatin areenana. (Eduskunta.fi, lakien säätäminen eduskunnassa; Eduskunta.fi, kansanedustajat.) Lähetekeskustelu käytiin 2.3.2022 ja se käsittelee valtioneuvoston selontekoa asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosille 2021–2028. Eduskunnan pöytäkirjat ovat vapaasti luettavissa sekä kopioitavissa eduskunnan verkkosivuilta. Pöytäkirja on pituudeltaan 37 sivua fonttikoolla 12 ja riviväli 1,5 kirjoitettuna. Pöytäkirja koostuu 54 puheenvuorosta. Pöytäkirja sisältää puhemiehen, ministerin sekä muiden edustajien kaikki puheenvuorot välihuudahduksineen. Lähetekeskustelussa on mukana niin hallituspuolueiden kuin myös oppositiopuolueiden edustajia. Puheenvuoroja on kaikista muista eduskuntapuolueista paitsi Liike Nyt ja Valta kuuluu kansalle -puolueista, joiden edustajat eivät ottaneet osaa lähetekeskusteluun. Osa puheenvuoroista rajautui pois, sillä ne eivät olleet tutkimuskysymysten kannalta oleellisia. Rajauksen jälkeen analysoitavien puheenvuorojen määrä on yhteensä 44, jotka jakautuvat seuraavasti puolueiden kesken: sosiaalidemokraattien puheenvuoroja 13, kristillisdemokraattien 2, perussuomalaisten 4, kokoomuksen 3, keskustan 8, vihreiden 7, vasemmistoliiton 6 ja ruotsalaisen kansanpuolueen 1.

Valitsin edellä mainitun eduskunnan lähetekeskustelun pöytäkirjan aineistoksi tutkielmaani, koska sen aiheena ollut asuntopoliittinen kehittämisohjelma on merkittävä asuntopolitiikkaa tulevina vuosina määrittävä asiakirja, josta tulee kattavasti ja ajankohtaisesti esiin puolueiden kantoja asuntopolitiikkaan liittyen. Lisäksi aineisto oli sopivankokoinen, helposti saatavilla ja tarpeeksi rajattu kandidaatin tutkielman puitteissa analysoitavaksi.

3.1.1 Asuntopoliittinen kehittämisohjelma vuosiksi 2021–2028

Ympäristöministeriö asetti syksyllä 2019 työryhmän laatimaan asuntopoliittista kehittämisohjelmaa, jossa kuvataan asuntomarkkinoiden nykytilaa, asetetaan asuntopoliittiset tavoitteet ja periaatteet sekä ehdotetaan toimenpiteitä vuosille 2021–2028. Kehittämisohjelman pyrkimyksenä on tuoda asuntopolitiikkaan pitkäjänteisyyttä ja toteuttaa sekä hallitusohjelmassa että tarkastusvaliokunnan

mietinnössä (TrVM 3/2018 vp) mainittuja toimenpiteitä, jotka eduskunta on hyväksynyt. (Eduskunta.fi 2019). Työryhmän jäseniä olivat asuntopoliitikasta vastaavat ministeriöt ja virastot. Tämän lisäksi valtioneuvosto asetti parlamentaarisen seurantaryhmän tukemaan ohjelman valmistelua, ottamaan kantaa ohjelman päälinjauksiin sekä lisätäkseen vuorovaikutusta poliittisten toimijoiden kesken. Jäseniä oli kaikista eduskuntapuolueista. Ohjelman valmistelun aikana kuultiin laajasti niin asumisen toimijoita, etujärjestöjä ja muita sidosryhmiä. Kehittämishjelma on valmisteltu eduskunnan kirjelmän (EK 26/2018 vp) ja pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toimeksiannosta. (Ympäristöministeriön työryhmä 2020, 3–4, 38). Työryhmä antoi tekemänsä raportin ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkoselle joulukuussa 2020, joka toimi selonteon pohjana. Lopulta asuntopoliittinen kehittämisselma annettiin selontekona eduskunnalle 16.12.2021. (Ympäristöministeriön työryhmä 2020, 3; Eduskunta.fi 2019).

Valtioneuvoston selonteot ovat luonteeltaan joko kansainvälisiä suhteita tai valtakunnan hallintoa koskevia selvityksiä, jotka hallitus antaa eduskunnalle. Selonteon eduskuntakäsittelyyn kuuluu ensimmäisenä lähetekeskustelu täysistunnossa, jonka jälkeen asia lähetetään valiokuntaan, mikäli eduskunta niin päättää. Jos eduskunta ei lähetä asiaa valiokunnan käsiteltäväksi, on se merkki siitä, ettei eduskunta hyväksy selonteon johdosta kannanottoa. Mikäli asia on lähetetty valiokunnan käsiteltäväksi, tulee se lopuksi ainoaan käsittelyyn täysistuntoon, jossa eduskunta voi äänestää kannanoton sisällöstä, mutta ei hallituksen luottamuksesta. Tämän jälkeen kannanotto lähetetään valtioneuvostolle tiedoksi eduskunnan kirjelmänä. (Eduskunta.fi 2022a).

Tutkielman kirjoitushetkellä valtioneuvoston selontekomenettely asiaa koskien on siinä vaiheessa, että se on lähetetty ympäristöministeriön käsiteltäväksi. Sekä valtiovarainvaliokunnan että tarkastusvaliokunnan lausunnot ovat valmistuneet, joten seuraavaksi eduskunta käy ainoaan käsittelynsä asiasta (Eduskunta.fi 2022b.) Vaikka selonteon sisältö ei saisikaan hyväksyntää eduskunnalta tuossa vaiheessa, ei se vaikuttaisi tutkielmani tuloksiin, sillä tarkastelen nimenomaan lähetekeskustelua kyseisestä asiakirjasta, joka on käyty jo ennen ainoaan käsittelyä.

3.2 Teoriaohjaava sisällönanalyysi

Tutkielmassani lähestyn aihetta laadullisen tutkimusperinteen kautta. Laadullisen tutkimuksen kenttä on hyvin laaja ja usein eri lähestymistavat menevät päällekkäin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 15; Syrjäläinen, Eronen & Värri 2007, 7). Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastolliseen yleistettävyyteen, vaan tarkoituksena voi olla esimerkiksi jonkin ilmiön ymmärtäminen, kuvaaminen

tai teoreettisesti pätevän tulkinnan antaminen jostakin aiheesta. Aineiston koolla ei siis näin ollen ole ratkaisevaa merkitystä laadullisen tutkimuksen onnistumiseen, vaan enemmänkin on syytä keskittyä aineistosta tehtyjen tulkintojen kestävyteen ja syvyyteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98; Eskola & Suoranta 1998, 62–68). Laadullisen tutkimuksen analyysi voidaan nähdä luovana prosessina, joka vaatii niin lukeneisuutta kuin myös herkkyyttä omaa aineistoa kohtaan. Jotta tutkija pystyy vastaamaan laadullisen tutkimuksen tärkeimpään tehtävään - inhimillisen ymmärryksen lisäämiseen – on hänen osattava tulkita saamiaan tuloksia teorian ja empirian vuoropuhelun kautta. (Syrjäläinen ym. 2007, 8). Tutkijan tulee tiedostaa oma positionsa sekä ennako-oletukset tutkimusta tehdessään, sillä tutkijan ymmärrys tutkimuskohteesta vaikuttaa havaintojen tulkintaan. Laadullisen tutkimuksen hypoteesittomuuden eli lukkoonlyötyjen ennako-olettamuksien puuttumisen tai oikeastaan niiden tiedostamisen kautta aineistosta voidaan löytää uusia näkökulmia jo ennestään epäillyn lisäksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25; Eskola & Suoranta 1998, 19–20).

Käytän aineiston analyysimenetelmänä sisällönanalyysia. Kyseinen analyysimenetelmä voidaan nähdä niin yksittäisenä metodina kuin myös laveana teoreettisena kehyksenä. Sisällönanalyysiä voidaan käyttää sekä laadullisessa että määrällisessä tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103). Sisällönanalyysin tarkoituksena on kuvata valittu ilmiö tiiviissä ja yleistettävässä muodossa ja keskittyä tekstistä saataviin merkityksiin. Laadullisella käsittelyllä aineisto hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan tämän jälkeen uudelleen johdonmukaiseksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi. Aineistoksi käy hyvin monipuolisesti erilaisia lähteitä, kuten kirjoitettuja tekstejä, kuvaa, ääntä ja haastatteluita. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117, 122). Tavoitteenani tutkielmassa on avata, millaisia tavoitteita puolueilla on asuntopoliikkaan liittyen eduskunnan lähetekeskustelun puheenvuorojen perusteella. Päädyin valitsemaan menetelmäksi sisällönanalyysin, sillä se sopii tämänkaltaiseen tutkimukseen, jossa tarkoituksena on keskittyä nimenomaan tekstistä saatavaan sisältöön eli puolueiden asuntopoliittisiin kantoihin. Tällöin analyysini ulkopuolelle jää puheenvuorojen retoriikan tarkastelu, vaikkakin väistämättä puheenvuorot kytkeytyvät laajempaan merkitysten luomisen prosessiin eikä asuntopoliittiset ongelmat synny tyhjästä. Sillä se, miten asumisesta ja sen ongelmista puhutaan, vaikuttaa siihen, mihin suuntaan asuntopoliikkaa viedään (Kettunen & Ruonavaara 2015, 33.)

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan sisällönanalyysitapoja on kolmenlaisia: aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi. Tähän tutkielmaan analyysitavoista valikoitui teoriaohjaava sisällönanalyysi, sillä tunnistin aineiston hankinnasta lähtien, ettei teorian sivuuttaminen analyysivaiheessa olisi mielekäästä. Halusin yhdistää teorialähtöisyyttä analyysiprosessin aikana vapaasti ja tarkastella aineistosta muodostuvia kokonaisuuksia aiempaan

tutkimukseen verraten – samalla kuitenkin antaen tilaa aineistosta nouseville teemoille. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistolähtöisesti, mutta analyysin tekemisessä hyödynnetään teoriaa viimeistään loppuvaiheessa, jossa tutkimusaineisto liitetään aiempaan teoriaan. Teoriaohjaavassa analyysissä pyritään vastaamaan aineistolähtöisen analyysitavan haasteisiin tiedostamalla havaintojen teoriapitoisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–113, 133). Havaintojen teoriapitoisuudella tarkoitetaan sitä, että havainnot eivät ole koskaan irrallisia niille annetuista merkityksistä. Tästä syystä ei voi olla mitään puhtaan objektiivista tietoa, vaan tutkijan ymmärrys vaikuttaa havaintojen tulkintaan ja siten myös tutkimustuloksiin. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin tarkoituksena ei ole aikaisemman teorian testaavuus, vaan enemmänkin uusien kytkösten ja urien luominen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25, 109.)

Aloitin analyysin tekemisen tutustumalla valitsemaani aineistoon huolellisesti, jotta saisin siitä kattavan yleiskuvan irti. Tämän jälkeen aloitin aineiston koodauksen aineistolähtöisesti, jolloin suhtauduin avoimesti aineistosta nouseviin kiinnostaviin yhtäläisyyksiin ja eroihin. Värikoodasin aineistosta asuntopolitiikan tavoitteisiin liittyvät ilmaukset. Tässä vaiheessa huomasin alustavien teemojen alkavan hahmottumaan. Silvasti (2014, 39) kirjoittaakin tämän olevan yleistä koodaamisen edetessä. Alustavien teemojen hahmottuessa huomasin, että tutkimuskysymystä on syytä rajata aiemmasta, jotta tutkielman laajuus pysyisi sopivan mittaisena. Tutkimuskysymyksen rajauksessa yhdistin aiemmasta tutkimuksesta sekä aineistosta nousseita huomioita. Tutkimuskysymysten tarkennuttua etsin vielä lisää näihin kyseisiin teemoihin linkittyviä nostoja aineistosta, jotta saisin niistä laajemman kuvan. Lopullisia teemoja muodostui kaksi: *asuntopolitiikalla kohti kohtuuhintaista asumista, johon lukeutuu valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopolitiikkaa, markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti sekä puolueiden epäsuorat kannanotot* ja omana teemanaan *asuntopolitiikka osana sosiaalipolitiikkaa*.

4 TULOKSET

4.1 Asuntopolitiikalla kohti kohtuuhintaista asumista

Kohtuuhintaisen asumisen riittävä tarjonta on yksi keskeisimmistä tavoitteista asuntopolitiikassa, mistä jokainen puolue oli samaa mieltä aineiston perusteella. Tosin perussuomalaisten puheenvuoroissa kohtuuhintaisuutta terminä ei mainittu, vaan puhuttiin enemmänkin asumisen hinnan laskemisesta. Tulkitsen, ettei tämä kuitenkaan poissulje kohtuuhintaisuuden tavoitetta, vaan se sisältyy asumisen hinnan laskemiseen. Yhtenevyys tässä tavoitteessa on luontevaa, sillä kohtuuhintaisen asumisen edistäminen voidaan nähdä suomalaisen asuntopolitiikan kulmakivenä – sen ollessa yksi keskeinen tekijä asumisen oikeuksien toteutumiseksi. (Ruonavaara ym. 2020, 9; Eerola & Saarimaa 2015, 58.) Kempasen ja Tegelbergin (2021, 207) kyselyssä kohtuuhintaisen asumisen tavoite sai myös yksimielisyyden puolueiden keskuudessa. Erottavaksi tekijäksi muodostuu se, miten kohtuuhintainen asuminen määritellään sekä miten sen järjestäminen tulisi hoitaa. Kysymyksiin kohtuuhintaisuudesta nivoutuu yhteen puolueiden erot suhtautumisessa valtion rooliin asuntomarkkinoilla, sillä näkökulmasta riippuen voidaan painottaa valtion tukemaa asuntotuotantoa, sääntelyä tai vastaavasti markkinoiden vapaata toimintaa ja yksityisen asuntotuotannon lisäämistä (Ruonavaara ym. 2020, 9.) Juntto (1990, 16) kirjoittaakin suomalaisen asuntopolitiikan keskeisen kiistakysymyksen koskevan sitä, missä määrin markkinat, julkiset reformit tai ihmiset omatoimisesti pystyvät ratkaisemaan asunto-ongelmat ja tässä tapauksessa nimenomaan kohtuuhintaisen asumisen saatavuuden. Seuraavaksi käsittelen puolueiden suhtautumista kohtuuhintaisen asumisen tarjoamiseen sekä suhdetta valtion rooliin asuntomarkkinoilla. Olen jakanut suhtautumistavat kolmeen luokkaan, jotka ovat *valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopolitiikkaa, markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti* sekä *puolueiden epäsuorat kannanotot*.

4.1.1 Valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopolitiikkaa

”Valtion tukitoimia tarvitaan niin kohtuuhintaisten asuntojen tuotantoon kuin pienituloisimpien ihmisten asumiskulujen kattamiseen. Valtion tukemalla asuntotuotannolla on tärkeä rooli markkinaehtoisen asuntotarjonnan täydentäjänä, asuinalueiden eriytymisen ehkäisyn työkaluna sekä suhdanteiden tasaajana.” (Tiina Elo, vihr.)

Vihreiden puheenvuorot painottavat valtion tukitoimien tärkeyttä kohtuuhintaisen asumisen mahdollistamisessa sekä pienituloisten tukemisessa. Valtion tukeman asuntotuotannon rooli nähdään niin markkinaehtoisen asuntotarjonnan täydentäjänä, suhdanteiden tasaajana kuin myös asuinalueiden eriytymisen ehkäisyn välineenä. MAL-sopimusten merkitys kohtuuhintaisen asumisen asuntotuotannon sekä kestävästä liikkumisesta edistävien joukkoliikennehankkeiden rahoittamisessa nostetaan esiin. Vihreät näkevät vapaarahoitteen rakentamisen hyvänä asiana, mikäli sääntelyllä ja kaavoituksella varmistetaan asumisen laatu ja minimiraamit. Myös keskusta pitää tärkeänä, että asuntotuotanto koostuu niin markkinaehtoisesta yksityisestä kuin valtion tukemasta asuntotuotannosta. Puolue näkee valtion tukeman asuntotuotannon roolin markkinaehtoisen asuntotarjonnan täydentäjänä sekä suhdannetilanteiden tasaajana. Etenkin isommissa kasvukeskuksissa tulisi lisätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Keskusta näkee kohtuuhintaisen asumisen mahdollistamisessa valtion roolin tärkeänä MAL-sopimusten kautta sekä kunnat avainasemassa.

Sosiaalidemokraatit korostavat valtion tukeman asuntotuotannon tärkeyttä asuntopolitiikassa ja ainoana puolueena tekevät noston kohtuuhintaisen omistusasumisen mallin selvittämisestä, joka on kehittämissuunnitelmaan kirjattu. Lisäksi puolue näkee, ettei markkinoilla huomioida tarpeeksi asukkaiden toiveita, vaan rakentaminen on usein toteutettu edullisesti kiinteistösijoittajien tarpeisiin. Tähän on sosiaalidemokraattien mukaan puuttuttava ja vastuu on eduskunnassa sekä etenkin kunnilla, jotka kaavoittavat ja määräävät rakentamista. Myös keskustan Petri Honkonen nostaa puheenvuorossaan asumisen laadun asuntosijoittamisen edelle. Asuntosijoittajien määrään puuttumisen nostaa myös vasemmiston Jari Myllykoski puheenvuorossaan.

Vasemmistoliiton puheenvuoroissa korostuu puolueista eniten valtion tukeman asuntotuotannon rooli kohtuuhintaisen asumisen mahdollistamisessa ja heidän mukaansa sitä tulisi lisätä, jotta se riittäisi entistä suuremmalle joukolle. Lisäksi tällä nähtäisiin olevan vaikutusta myös yleisen hintatason hillitsemiseen. Kuntien tasolla kohtuuhintaisuuden lisäämiseen voi vaikuttaa siten, että kunta valitsee tonttimaata luovutettavaksi sellaisille rakentajille, jotka eivät tavoittele voittoa. Asuntopolitiikkaa ei tulisi vasemmistoliiton mukaan tehdä pelkästään markkinatalouden määrittelemillä reunaehdoilla, vaan tulisi tehdä aktiivista asuntopolitiikkaa. Näin ollen valtion ei pitäisi pelkästään paikata markkinoiden lieveilmiöitä, vaan aktiivisesti luoda terveellistä, turvallista, oikeudenmukaista ja sosiaalisesti kestävästä asumista. Vasemmisto ainoana puolueena nostaa tavoitteen siitä, ettei asumisen hinnan tulisi määrittyä vain markkinalogiikan kautta, sillä se ei edistä heidän mukaansa kohtuuhintaista asumista. Sääntely nähdään merkittävänä keinona vaikuttaa asumisen hintaan. Mai Kivelä ehdottaakin, että voitaisiin selvittää eri mahdollisuuksia korkeiden vuokrien sääntelylle, joka

olisi esimerkiksi jotenkin kohdistettua tai pehmeää sääntelyä. Kettunen ja Ruonavaara (2015, 43) toteavatkin, ettei vuokrasääntelyä ole nostettu eduskunnan keskusteluissa esiin kuin lähinnä vasemmistopuolueiden suunnalta. Heidän näkemyksensä mukaan vuokrien jonkin asteisella sääntelyllä voisi olla vuokrien nousua hillitsevä vaikutus etenkin pääkaupunkiseudulla yhdessä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon kanssa. (em. 31–33.)

Sekä vihreiden, keskustan, sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton käsitys kohtuuhintaisesta asumisesta vastaa Sutelan ym. (2020, 14) asuntojen hallintamuotoihin perustuvaa näkökulmaa, jossa kohtuuhintaisuus on sidottu tiettyihin asuntojen hallintamuotoihin. Kohtuuhintainen asuminen rinnastetaan hinnoiltaan säänneltyyn asuntokantaan tai -tuotantoon, jolla pyritään alle markkinahintaiseen asuntokantaan. Asuntojen hallintamuotoihin perustuva näkökulma ei kuitenkaan ota huomioon sitä, ettei alle markkinahintainen asuminen välttämättä ole kohtuuhintaista kotitalouksien tuloihin nähden eikä kohtuuhintaisuutta käsitetä muiden hallintamuotojen ominaisuudeksi. (em., 15.) Alle markkinahintainen asuminen voidaan nähdä tulonsiirtona kaupungilta asukkaille, sillä kaupunki ei saa vuokrasta yhtä paljoa tuloa, mitä se saisi normaalin markkinavuokran kautta. (Eerola & Saarimaa 2015, 59.) Näin ollen Eerola ja Saarimaa (em.) esittävätkin, että raha tulisi saadaan takaisin joko veroja nostamalla tai se on pois muiden palveluiden rahoittamisesta. Kysymykseen kohtuuhintaisesta asumisesta kietoutuu näin ollen useita vastakkaisia näkökulmia kuten se, mikä tulonsiirron tapa nähdään tehokkaimpana tukea pienituloisia.

4.1.2 Markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti

”Tarjonnan lisäämiseksi ja hintojen kohtuullistamiseksi esitetään toimimattomia keinoja: lisää sääntelyä ja valtion tukimuotoja. Reseptin pitäisi olla vahvemmin: lisää kaavoitusta ja laadukasta rakentamista, lisää ihmisten tarpeisiin vastaavia asuntoja.” (Mari-Leena Talvitie, kok.)

Kokoomuksen näkemyksen mukaan kohtuuhintaista asumista saada tuotettua siten, että asuntotarjontaa lisätään, millä pyritään lisäämään etenkin vapaarahoitteista asumista. Lisäksi tonttien ja rahoituksen saatavuuden parantamisen, liikenneinfran kehittämisen ja sääntelyn vähentämisen nähdään tuottavan kohtuuhintaista asumista. Kokoomuksen puheenvuoroissa painottuu näkemys, jonka mukaan asuntomarkkinoiden tulisi toimia omalla painollaan ilman lisäsääntelyä. Kokoomuksen näkemys kohtuuhintaisesta asumisesta vastaa Sutelan ym. (2020, 14) kuluttajavalintoja painottavaa näkökulmaa, jossa kohtuuhintainen asuminen nähdään vapaan valinnan kautta, jossa kukin valitsee asunnon markkinoilta asumistoiveiden ja kulutusmahdollisuuksiensa mukaan. Asuntomarkkinoiden

ollessa tasapainossa myös asumisen hinta pysyy kohtuullisella tasolla. Näkökulmassa jää kuitenkin epäselväksi se, mikä lopulta on kohtuullinen vuokrataso eikä se riitä selventämään, millaista eriarvoisuutta asumiseen voi liittyä. Asumisen laatu ja hinta ovat lopulta kiinni poliittisista päätöksistä, eikä kyse ole täysin markkinoilla määrittyvästä seikasta. (em., 14, 26–27.)

Puheenvuoroista on tulkittavissa, ettei kokoomus näe valtion tukeman asuntotuotannon määrän lisäämistä kannattavana, vaan enemmänkin sitä tulisi kohdentaa paremmin ja ajoittaa laskusuhdanteisiin, kun muu rakentaminen on vähäistä. Mari-Leena Talvitie nostaa esiin huomion, jossa selontekoa valmistellessa *”virkamiesnäkemys korosti talouden suhdanteiden huomioimista sekä valtion tukeman asuntotuotannon kohdistamista, ei siis lisäämistä kuten selonteossa nyt linjataan.”* Kyseisestä huomiosta tulee ilmi myös olennainen piirre asuntopoliitiikan ja tutkimuksen suhteesta. On väliä, minkä alan asiantuntijoille annetaan painoarvoa ja millaista tasapainottelua ristiriidassa toistensa kanssa olevien näkemysten kanssa tehdään. Tässä tapauksessa selontekoa valmistellut hallitus on painottanut valtion tukitoimien tärkeyttä. Ei ole siis ihme, että puolueiden asuntopoliittiset keinot ja näkemykset eroavat toisistaan, sillä tietopohjakaan ei ole samanlainen siitä, miten kohtuuhintaista asumista voitaisiin tuottaa parhaiten (ks. Kempas & Tegelberg 2021, 215.)

4.1.3 Puolueiden epäsuorat kannanotot

”Ongelmallista Suomen nykymallissa on se, että asumistuet vaikuttavat tuntuvasti asumisen hintakehitykseen. Tämä nostaa suoraan vuokra-asuntojen hintoja ja lisää myös asuntosijoittamisen kannattavuutta.” (Ritva Elomaa, ps.)

Perussuomalaiset korostavat puheenvuoroissaan asumisen hinnan laskemista, joten tulkitseen tämän sisältävän kohtuuhintaisen asumisen tavoitteen. Kohtuuhintaisen asumisen mahdollistuminen nähdään kuitenkin lähinnä energiapolitiikan kautta toteutettavaksi eikä muita keinoja mainittu. Asumisen kallistumisen syyksi nostettiin useaan otteeseen hallituksen ilmastotoimista aiheutuvat kulut. Perussuomalaiset myös näkevät, että asumistuilla on vaikutusta asumisen hintakehitykseen. Tukien arvellaan nostavan vuokra-asuntojen hintoja ja lisäävän asuntosijoittamisen kannattavuutta. Puheenvuorojen perusteella ei muodostu kuvaa puolueen näkemyksestä valtion tukitoimien vaikuttavuudesta kohtuuhintaisen asumisen mahdollistumisessa. Valtion tekemän sääntelyn hyväksyttävyyteen ei oteta kantaa paitsi välihuudon kautta, jossa Toimi Kankaanniemi vastaa *”Näin on!”*, kun Mari-Leena Talvitie mainitsee siitä, että nykyinen hallitus aikoisi lisätä sääntelyä ja

velvoitteita kaavoituksen ja rakentamisen sujuvoittamisen sijaan. Tämän voisi tulkita vastalauseena sääntelylle ja velvoitteille.

Kristillisdemokraattien puheenvuoroista ei tullut suoraan esille se, miten puolue suhtautuu valtion tukemaan asuntotuotantoon tai siihen, tulisiko markkinoiden roolia lisätä, vähentää vai pitää ennallaan. Perussuomalaisten lisäksi myös kristillisdemokraattien edustaja Sari Tanus kritisoi vuokrayhtiöitä, jotka ovat alunperin saaneet valtion tukia, mutta nykyään tekevät huomattavia voittoja, joista esimerkkinä hän mainitsee Kojamon. Tanus rinnastaa kasvavat asumistukikustannukset asutosijoitustoimintaan ja korostaa asumistukijärjestelmän uudistamisen tärkeyttä.

Myöskään ruotsalaisen kansanpuolueen puheenvuoroista ei ilmene suoraan, tulisiko puolueen mielestä markkinaehtoista tai vastaavasti valtion tukemaa asuntotuotantoa suosia. RKP näkee riittävän tarjonnan erilaisia asuntoja toimivan tärkeimpänä hintatasoa hillitsevä keinona puheenvuorojen perusteella, jolloin myös heidän näkemyksensä voidaan tulkita vastaavan Sutelan ym. (2020) kuluttajavalintoja painottavaa näkökulmaa, jossa kohtuuhintaista asumista syntyy lisäämällä riittävästi asuntoja ja asuntomarkkinoiden ollessa tasapainossa. Edustaja Mikko Ollikaisen mukaan tulisi olla varovaisia käyttäessä toimia, joilla voitaisiin hillitä markkinoita: *”Esimerkiksi ARA-tuet vaihtelevat kuntarajojen mukaan mutta rakentamisen hinnat eivät. Tämä voi johtaa helposti epäoikeudenmukaisilta tuntuviin tilanteisiin.”*

4.2 Asuntopolitiikka osana sosiaalipolitiikkaa

Lähetekeskustelun puheenvuoroissa on nähtävissä selkeästi ulostuloja asuntopolitiikan sosiaalipoliittisesta roolista. Sosiaalipoliittisilla tavoitteilla tarkoitan tässä kohtaa tasa-arvoon, asumisen saatavuuteen ja erojen kaventamiseen tähtääviä tavoitteita (esim. Saari & Taipale 2013, 30–31; Raunio 1995, 43; Junto 1990, 16–17). Useissa puheenvuoroissa asuntopolitiikan toivotaan olevan sosiaalisesti kestävä ja torjuvan eriarvoisuutta. Asuntopolitiikan sosiaalipoliittinen ulottuvuus painottuu hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa RKP:tä lukuunottamatta. Määrällisesti eniten puheenvuoroissa asuntopolitiikan sosiaalipoliittista puolta nostavat vihreiden, sosiaalidemokraattien, keskustan ja vasemmistoliiton edustajat. Määrällisesti vähiten sosiaalipoliittisia tavoitteita asuntopolitiikkaan puheenvuoroissa liitetään oppositiopuolueiden perussuomalaisten, kristillisdemokraattien ja kokoomuksen sekä hallituspuolue RKP:n puheenvuoroissa.

Vihreiden puheenvuoroissa painottuu etenkin segregaaation ja eriarvoisuuden ehkäisy. Tämän toteuttamiseen tulee heidän mielestään hyödyntää niin markkinaehtoista asuntorakentamista kuin sitä täydentävää valtion tukemaa tuotantoa. Tärkeänä huomiona puheenvuoroista nousee maininta siitä, että sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävyuden tulee kulkea rinnakkain, mikä on otettava huomioon myös asuntopolitiikan saralla. Sosiaalisesti kestäväällä asuntopolitiikalla viitataan puheenvuoroissa myös asuinalueiden viihtyvyyteen ja turvallisuuteen. Lisäksi puheenvuoroissa nostetaan asunnottomuuden poistamisen tärkeys. Keinoina asunnottomuuden poistamiseen mainitaan monialainen asumisen tuki, johon kuuluu esimerkiksi asumisneuvonnan saatavuus ja asunto ensin -periaate. Edustaja Mirka Soinikoski mainitsee, että asuntopolitiikka sekä asunto ensin -periaate tulisi liittää hyvinvointialueiden verkostotyöhön. Tämä tarkoittaisi asuntopolitiikan sitomista entistä tiiviimmin sosiaalipolitiikan osaksi. Lisäksi Soinikoski nostaa palveluiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden ympäri Suomea tavoitteeksi.

Keskustan puheenvuoroissa asuntopolitiikan rooli tasa-arvon edistämässä nousee esiin. Huomio keskittyy segregaaation ehkäisemisen lisäksi laajemmin alueiden ja ihmisten tasa-arvoon. Alueellisen tasa-arvon edistäminen nouseekin puolueelle yhdeksi keskeisimmäksi tavoitteeksi asuntopolitiikassa puheenvuorojen perusteella. Huoli asunnottomuudesta nousee myös keskustan puheenvuoroissa esiin. Tosin edustajat eivät tuo itse esille erikseen keinoja sen ratkaisemiseksi. Lisäksi huomionarvoista on taloudellisen epätasa-arvon kytkeminen mahdollisuuteen valita asuinpaikka. Puolueen edustajien puheenvuoroissa mainitaan esimerkiksi lompakon paksuus ja pankkitilien saldot, joiden ei saisi antaa määrittää sitä, missä ihminen voi asua.

Myös vasemmistoliiton Pia Lohikosken puheenvuorossa mainitaan, ettei tulotason tule määrittää asumisoloja. Vasemmistoliiton edustajien puheenvuoroista käy ilmi, että yksi heidän kärkitavoitteistaan on asumisen eriarvoisuuden purkaminen. ”*Me haluamme, että asuntopolitiikkaa tehdään kirkaasti siitä tavoitteesta lähtien, että eriarvoisuutta pystytään vähentämään*”, Mai Kivelä toteaa. Keinona hän mainitsee erityisesti valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntotuotannon. Lisäksi asunnottomuuden poistaminen nostetaan tärkeäksi tavoitteeksi, jonka saavuttamiseksi korostetaan asunto ensin -periaatteen merkitystä. Lisäksi nostetaan seuraamisen tärkeys asian tiimoilta, jotta voidaan lisätä toimia, mikäli käytössä olevat eivät riitä.

Sosiaalidemokraatit tuovat osaltaan esiin asuntopolitiikan sosiaalipoliittista merkitystä Eveliina Heinäluoman puheenvuorossa, jossa hän määrittelee asuntopolitiikan olevan yhteiskuntapolitiikkaa. ”*Emme voi puhua vain neliöhinnosta ja työssäkäyntialueista*”, Heinäluoma jatkaa. Näin ollen lähestymistavassa painottuu talous- ja työllisyyspolitiikan lisäksi päätösten

sosiaalinen vaikutus. Myös asunnottomuuden poistaminen nousee esiin, muttei siihen esitetä suoraan ratkaisuja. Lisäksi huomioita nousee yksinäisyyden torjumisesta, asuinalueiden eriytymisen ehkäisemisestä, yksin asuvien asemasta asuntopolitiikassa, ikäihmisten asumisen kehittamisestä sekä esteettömästä rakentamisesta, joiden voidaan nähdä kuuluvan sosiaalisiin tavoitteisiin oleellisesti. Yksin asuvien asemaan ehdotetaan parannukseksi kotitalousvähennystä. Yksinäisyyden torjumiseen ja ikäihmisten asumisen kehittämiseen puolestaan ehdotetaan yhteisöllisen asumisen lisäämistä. Merja Mäkisalo-Ropponen mainitsee puheenvuorossaan ikäihmisten asumisen kehittamisestä: ”*Kunnissa on tarpeen kehittää ikäystävällisempiä asuinympäristöjä esimerkiksi parantamalla esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä järjestämällä erilaisia tapaamis- ja toimintapaikkoja, niin sanottuja kohtaamisareenoita, myös eri-ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville ihmisille.*” Asuinalueiden eriytymiseen ehdotetaan yhtenä vaihtoehtona monimuotoista rakentamista myös sen suhteen, että rakennettaisiin muitakin kuin pieniä yksioita.

Ruotsalaisen kansanpuolueen edustaja Mikko Ollikainen tuo ilmi puolueensa näkemyksen siitä, että sosiaalisen hyvinvoinnin tulee määrittää asuntopolitiikkaa. Myös hän nostaa segregaaation ja asunnottomuuden ehkäisyn tärkeyden tässä kohtaa esille. Kristillisdemokraattien puheenvuoroissa mainitaan sosiaalisesti kestävät asuinalueet maan eri seutujen kehittämisen yhteydessä sekä asunnottomuuden poistamisen tärkeys. Muutoin puheenvuoroissa eivät nouse sosiaalipoliittiset teemat. Perussuomalaisten puheenvuoroissa ei nosteta juurikaan sosiaalipoliittisia tavoitteita esiin. Asunnottomuuden vähentämisen hitaudesta nostetaan huomio, muttei siitäkään puhuta muutoin. Puolueen nostot asumistuesta ja asumiskustannuksista olen käsitellyt aiemmassa luvussa kohtuuhintaisen asumisen yhteydessä, joten en ota niitä tässä huomioon.

Myöskään kokoomuksen puheenvuoroissa sosiaalipoliittiset tavoitteet eivät saa suurta roolia. Sosiaalisten tavoitteiden sijaan painottuu talousnäkökulma. Kokoomus kannustaisi esimerkiksi oman vakituisen asunnon varainsiirtoveron laskemista, jotta ihmisten työn perässä liikkuminen helpottuisi. Asuinalueiden sosiaalinen kestävyys sekä asunnottomuuden vähentäminen kuitenkin nostetaan tavoitteiksi. Mari-Leena Talvitie tuo esiin puheenvuorossaan, että: ”*Kehittämishjelmalta olisi tarvittu vielä enemmän asuntopolitiikkaa, vähemmän tukipolitiikkaa. Tulisi huolehtia voimakkaammin asunnottomuuden vähentämisestä ja asumistukikokonaisuuden vaikuttavuudesta. Pelkästään asumistukikokonaisuus on jo yli 2 miljardia euroa ja tarjontatuet paljon enemmän. Silti Suomessa on aivan liian moni ilman kotia, asuntoa ja turvaa.*” Puheenvuoron tukipolitiikalla viitataan sekä valtion kysyntä- että tarjontatukiin, jotka nähdään molemmat riittämättöminä keinoina asunnottomuuden poistamiseen. Tulkitsen aineiston perusteella, että kokoomuksen näkökulmasta asunnottomuus vähenisi samalla tavalla kuin aiemmassa luvussa esittelemäni kohtuuhintainen

asuminen eli asuntomarkkinoiden vapaalla toiminnalla sekä nykyistä kohdennetummilla asumisen tuilla. Talvitie jatkaa puheenvuoroaan: *”Annetaan asuntomarkkinoidemme toimia, yritysten rakentaa ja ihmisten päästä ensiasuntoon kiinni sekä tarjotaan asumiseen liittyvää tukea sitä tarvitseville — jotta koti löytyy jokaiselle.”*

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, *millainen rooli valtiolle annetaan kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa sekä liitetäänkö lähetekeskustelun puheenvuoroissa asuntopolitiikkaan sosiaalipoliittisia tavoitteita ja jos liitetään, millaisia*. Tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä olen kuvannut suomalaisen asuntopolitiikan erityispiirteitä ja ristiriitaisuuksia taustoittaakseni kontekstia, johon analyysini asettuu. Sosiaalipoliittisten tavoitteiden esiintymisen tarkastelu muodostui kiinnostavaksi tutkimuskysymykseksi teorian kautta, sillä vaikka asuntopolitiikka on nähty osana sosiaalipoliittikkaa, on se usein muistuttanut kuitenkin enemmän talouspolitiikkaa. Valtion rooli asuntomarkkinoilla ja etenkin kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa liittyy myös vahvasti asuntopolitiikan kiistakysymykseen, jossa tasapainoillaan siitä, ratkaisevatko markkinat, julkiset reformit tai ihmiset omatoimisesti asunto-ongelmat. (Junto 1990, 16–17.)

Yleisenä huomiona aineistosta todettakoon, että nykyiset hallituspuolueiden edustajat käyttävät suhteessa oppositioon paljon enemmän puheenvuoroja poikkeuksena RKP. Tämän voi nähdä aineiston rajoitteena, sillä puolueiden näkemykset tulevat epäsuhtaisesti esiin. Toisaalta puheenvuorojen määrästä voidaan päätellä aiheen merkittävyyttä juuri kyseiselle puolueelle eikä puolueiden asuntopoliittiset ohjelmatkaan ole samanpituisia, jos puolueella sellainen on. Lisäksi on huomioitava, että asuntopoliittinen kehittämisohjelma on jo itsessään hallituspuolueiden kantoja lähimpänä, koska se on ollut hallituksen valmistelussa. Näin ollen myös puheenvuoroissa korostuu joko valmistellun asiakirjan puolustaminen tai vastaavasti opposition esittämä kritiikki sitä kohtaan. Toisaalta RKP erottui myös tässä muista hallituspuolueista eikä puolue painottanut muiden tavoin yhtä selvästi asuntopolitiikan sosiaalipoliittista roolia.

Aineiston analyysin pohjalta muodostui kaksi teemaa; *asuntopolitiikalla kohti kohtuuhintaista asumista*, jonka sisään lukeutuu *valtion tukitoimet ovat tärkeä osa asuntopolitiikkaa, markkinoiden tulisi antaa toimia vapaasti ja puolueiden epäsuorat kannanotot* sekä omana teemanaan *asuntopolitiikka osana sosiaalipoliittikkaa*. Tutkielman tulosten perusteella voidaan todeta kaikkien eduskuntapuolueiden ajavan kohtuuhintaista asumista sekä liittävän asuntopolitiikkaan ainakin jossain määrin sosiaalipoliittisia tavoitteita. Keskeiseksi eroksi puolueiden välille muodostuu, kuinka paljon sosiaalipoliittisia tavoitteita korostetaan sekä kuinka keskeisenä puolueet näkevät valtion roolin kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa.

Sekä vihreät, keskusta, sosiaalidemokraatit että vasemmistoliitto näkevät valtion roolin kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa tärkeänä. Selkeimmin näistä erottuu vasemmistoliitto, jonka puheenvuoroissa pidetään tärkeänä sitä, ettei asuntopoliitikkaa tehtäisi pelkästään markkinatalouden määrittelemillä reunaehdoilla, vaan kohtuuhintaisen asumisen takaamiseksi tulisi selvittää esimerkiksi jonkinlaisen vuokrasääntelyn mahdollisuutta. Sekä vasemmistoliitto että sosiaalidemokraatit näkevät valtion tuottaman asuntotuotannon ensisijaisena kohtuuhintaisessa asumisessa, kun taas keskusta ja vihreät nostavat myös vapaarahoitteisen rakentamisen roolia. Vastakkaista näkökulmaa edustaa kokoomuksen edustajien puheenvuorot, jossa valtion roolin sijaan korostetaan vapaiden asuntomarkkinoiden merkitystä kohtuuhintaisen asumisen saavuttamiseksi. Kristillisdemokraattien, RKP:n tai perussuomalaisten puheenvuoroissa ei tule selkeästi esille sitä, millaisen roolin he antavat valtiolle kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa.

Sosiaalipoliittisia tavoitteita asuntopoliitikkaan eniten liitetään vihreiden, sosiaalidemokraattien, keskustan ja vasemmistoliiton edustajien puheenvuoroissa. Sisällöllisesti puolueiden nostot ovat hyvin samankaltaisia, erona lähinnä erilaisten teemojen nostojen määrä. Määrällisesti vähiten sosiaalipoliittisia tavoitteita asuntopoliitikkaan puheenvuoroissa liitetään perussuomalaisten, RKP:n, kristillisdemokraattien sekä kokoomuksen puheenvuoroissa. Eniten puolueiden suhtautumisesta sosiaalipoliittisiin tavoitteisiin eroaa kokoomuksen kanta. Puolueen voidaan katsoa kritisoivan asuntopoliitikan sosiaalipoliittisia tavoitteita tai ainakin valtion toteuttamaa tukipoliitikkaa. Tulosten perusteella voidaan todeta puolueiden suhtautumisen asuntopoliitikan sosiaalipoliittiseen rooliin olevan yhteydessä siihen, kuinka suuri rooli valtiolle halutaan antaa kohtuuhintaisen asumisen tuottamisessa.

Tutkielmassa esiintyi Sutelan ym. (2020) erittelemistä kohtuuhintaisuuden lähestymistavoista *kuluttajavalintoja painottavaa sekä asuntojen hallintamuotoihin perustuvaa näkökulmaa*. Normatiivisen näkökulman puuttuminen aineistosta vastaa alkuperäisen tutkimuksen tuloksia, sillä kyseisen näkökulman on todettu jäävän viitteelliseksi asuntopoliittisissa päätöksissä (em. 26.) Lisäksi tutkielman tulokset vastaavat monelta osin Kempasin ja Tegelbergin (2021) tekemän kyselyn vastauksia, jossa he kartoittivat puolueiden näkemyksiä niin asumisen eriytymisestä, kohtuuhintaisesta asumisesta kuin markkinoiden roolistakin. Vastaavuudesta esimerkkinä perussuomalaisten näkemys siitä, miten asuntojen korkeiden hintojen syy on tiukka ilmastopoliitikka. Lisäksi tutkielmassa nousi esiin kyselyn tavoin puolueiden yhtenäinen näkemys kohtuuhintaisen asumisen tärkeydestä sekä kokoomuksen kanta siitä, että asumisen sääntelyä ei tulisi lisätä. (em. 208, 209.) Vain vasemmistoliiton edustajat nostivat vuokrasääntelyn esiin asuntopoliittisena keinona vastata asumisen kallistuvaan hintaan, joka vastaa Kettusen ja Ruonavaaran (2015, 43) artikkelissa

todettua huomiota siitä, ettei vuokrasääntelyä ole nostettu eduskunnan keskusteluissa esiin kuin lähinnä vasemmistopuolueiden suunnalta.

Tutkielma ei riitä antamaan kokonaisvaltaista käsitystä puolueiden näkemyksistä asuntopoliitiikkaan, sillä aineisto on rajallinen. Se kuitenkin kuvaa puolueiden välisiä eroja asuntopoliitiikan keskeisimmistä kiistakysymyksistä. Aineistosta rajautui pois useita teemoja, joita olisi ollut kiinnostavaa tutkia. Tästä esimerkkinä puolueiden näkemykset väestöltään vähenevien alueiden tulevaisuudesta sekä ilmastonmuutoksen torjumisesta asuntopoliitiikan kontekstissa. Tutkielma on pyrkinyt lisäämään omalta osaltaan asuntotutkimusta yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta, mitä ei suomalaisessa viitekehyksessä ole vielä kovin runsaasti. Etenkään puolueiden asuntopoliittisia tavoitteita erittelevää tutkimusta ei nähdäkseni ole paitsi mainitsemani Kempasin ja Tegelbergin populaariteos. Uskon, että tutkimusala tulee kasvamaan tulevaisuudessa entisestään ja sen parista löytyy useita kiinnostavia tutkimuskohteita. Kempas ja Tegelberg ennustavat kirjassaan asumisen roolin kasvavan valtakunnan politiikassa 2020-luvulla, sillä asumiseen vaikuttaa monet laajat kysymykset ilmastokriisistä kaupungistumiseen (Kempas & Tegelberg 2021, 220.)

On kuitenkin tarpeen nostaa esiin, että asuntopoliitiikassa puheet ja perustelut eivät vielä tarkoita politiikan realisoitumista todellisuudeksi. Kuten Junto (1990, 372–373) nostaa esiin, valmistelutyöllä on asuntopoliitiikassa saatettu pyrkiä korvaamaan päätökset, eikä päätösten ja selvitysten välillä ole ollut välttämättä yhtenäisyyttä. Näin ollen pelkkä puhe asuntopoliitiikan pitkäjänteisyydestä, asunnottomuuden poistosta tai kohtuuhintaisuudesta ei siis riitä, vaan on tehtävä konkreettisia tekoja asuntokysymyksen ratkaisemiseksi. Kiinnostava tutkimuksen aihe tulevaisuudessa olisikin, miten asuntopoliittisen kehittämisohjelman tavoitteita ja selvityksiä tosiasiallisesti toteutetaan. Tämä on olennaista siitäkin näkökulmasta, ettei kehittämisohjelma itsessään pidä sisällään kirjauksia siitä, mikä kirjattujen tavoitteiden taloudellinen vaikutus on ja paljonko niihin olisi syytä budjetoida tulevina vuosina. Koska asuntopoliitiikkaa tehdään voimakkaasti myös paikallisesti, kiinnostava tutkimuskohde tulevaisuudessa voisivat olla yksittäisten kaupunkien tasolla tehdyt poliittiset päätökset ja se, miten ne vastaavat puolueiden tavoitteita.

6 LÄHTEET

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. (2020). ARA toimeenpantee valtion asuntopoliitikkaa. <https://www.ara.fi/fi-FI/ARA>. Viitattu 2.8.2022.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. (2021). Asunnottomat 2020. [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2020\(59753\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2020(59753)). Viitattu 24.7.2022.

Eduskunta.fi. (2022a). Valtioneuvoston selonteot. <https://www.eduskunta.fi/FI/valtiopaivaasiat/Sivut/Valtioneuvoston-selonteot.aspx>. Viitattu 17.5.2022.

Eduskunta.fi. (2019). Asuntopoliittinen kehittämissuunnitelma. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM031:00/2019>. Viitattu 2.6.2022.

Eduskunta.fi. (2022b). Asian käsittelytiedot VNS 12/2021 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/VNS_12+2021.aspx. Viitattu 3.6.2022.

Eduskunta.fi. Kansanedustajat. <https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/Sivut/default.aspx>. Viitattu 5.6.2022.

Eduskunta.fi. Lakien säätäminen eduskunnassa. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/eduskunnan_tehtavat/lakiensaattaminen/Sivut/default.aspx. Viitattu 29.7.2022

Eerola, E. & Saarimaa, T. (2015). *Kohtuuhintaisen asumisen taloustiede*. Teoksessa Häkli, J., Vilkkö, R. & Vähäkylä L. *Kaikki kotona?: Asumisen uudet tuulet*. Helsinki. Gaudeamus.

Eskola, J & Suoranta, J (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere. Vastapaino, 19–20, 62–68.

Finlex. Laki valtion asuntorahastosta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19891144>. Viitattu 28.4.2022.

Finlex. Suomen perustuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P19> Viitattu 28.4.2022.

Granfelt, R., Nousiainen, K. Haahtela, R., Juhila, K. & Raitakari, S. (2015). *Oman oven avaajaksi - voiko asunnottomuudesta päästä eroon?* Teoksessa Häkli, J., Vilkkö, R. & Vähäkylä L. *Kaikki kotona?: Asumisen uudet tuulet*. Helsinki. Gaudeamus.

Heidegger, M. (2003). *Rakentaa asua ajatella*. Suom. Vesa Jaaksi. Tampere. niin & näin 3/2003, 53–54. <https://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn033-14.pdf>. Viitattu 3.8.2022.

Hiilamo, H & Saari, J. (2010). *Hyvinvoinnin uusi politiikka : johdatus sosiaalisiin mahdollisuuksiin*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140759/A_27_ISBN_9789524930932.pdf?sequence=4&isAllowed=y. Viitattu 9.6.2022.

- Häkli, J, Vilkkö, R & Vähäkylä, L. (2015). *Kaikki kotona?: Asumisen uudet tuulet*. Helsinki. Gaudeamus, 7–9, 15, 167–168.
- Juntto, A. (1990). *Asuntokysymys Suomessa Topeliuksesta tulopolitiikkaan*. Helsinki. Valtion painatuskeskus, 16–19, 22, 33, 38, 39, 40, 46–47, 370–372, 374.
- Juntto, A. (2010a). *Suhdanteet ja trendit muovaavat asumisen tulevaisuutta*. Teoksessa Juntto, A., Lapintie, K., Hasu, E., Kyttä, M., Toivanen, S., Jacobson, S., . . . Heinonen, S. *Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa*. Helsinki. Gaudeamus, 283.
- Juntto, A. (2010b). *Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus*. Teoksessa Juntto, A., Lapintie, K., Hasu, E., Kyttä, M., Toivanen, S., Jacobson, S., . . . Heinonen, S. *Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa*. Helsinki. Gaudeamus, 31.
- Kansaneläkelaitos. (2022). Koronakriisi kasvatti asumistukimenoja vuonna 2020. Haettu osoitteesta <https://www.kela.fi/asumistukien-kustannukset-kasvavat-nopeasti>. Viitattu 23.7.2022.
- Kauppinen, T. M., Hannikainen-Ingman, K., Sallila, S., & Viitanen, V. (2015). *Pienituloisten asuinolot*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), työpäperi 22.
- Kemeny, J. (1992). *Housing and social theory*. Abingdon. Routledge.
- Kempas, K. & Tegelberg, V. (2021). *Voittajien ja häviäjien Suomi – Asuntovarallisuuden uusjako*. Tampere. Vastapaino, 199,201, 207, 215, 220.
- Korhonen, J. (2010). *Asunto- ja asumispolitiikka*. Teoksessa Niemelä, P. *Hyvinvointipolitiikka*. Helsinki. WSOYPro, 155.
- Kral-Leszczynska, M. (2012). *Asuinalueiden sosiaalinen eriytyminen – tapaustutkimus Matikylästä* [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda-julkaisuarkisto. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38278/ASUINALUEIDEN%20SOSIAALINEN%20ERIITYMINEN.pdf?sequence=3&isAllowed=y>. Viitattu 24.7.2022.
- Lindkvist, M. (2011). *Asuntopolitiikka Suomessa kasvukeskusten asuntotuotannon näkökulmasta – Ikuinen asuntopula?* [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda-julkaisuarkisto. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25938/Asuntopolitiikka.Suomessa.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 24.7.2022.
- Raunio, K. (1995). *Sosiaalipolitiikan lähtökohdat*. Tampere. Gaudeamus, 25–26, 43, 124–125, 131.
- Ruonavaara, H & Kettunen, H. (2015). *Hylätty ja unohdettu vuokrien sääntely*. Teoksessa Häkli, J., Vilkkö, R. & Vähäkylä L. *Kaikki kotona?: Asumisen uudet tuulet*. Gaudeamus, 31–33, 43.
- Ruonavaara, H., Kettunen, H., Sutela, E & Tyvelä, H. (2020). *Asuntopolitiikkaa Euroopassa - Mitä voimme oppia?* Helsinki. Ympäristöministeriö. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162616/YM_2020_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 23.6.2022.
- Rämö, R. & Vuorio, Elina. (2022). Suomi poikkeaa asuntojen alueellisessa hintakehityksessä selvästi muista Pohjoismaista. Tieto & Trendit. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2022/suomi-poikkeaa-asuntojen-alueellisessa-hintakehityksessa-selvasti-muista-pohjoismaista/>. Viitattu 23.6.2022.

Saari, J & Taipale, S. (2013). *Sosiaalipolitiikka ja hyvinvointivaltio*. Teoksessa Saari, J., Taipale, S. & Kainulainen, S. *Hyvinvointivaltion moderneja klassikoita*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-195-3>. Viitattu 7.7.2022.

Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. & Vaalavuo, M. (2018). *Sosiaalinen kestävyys: Asuminen, segregatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Silvasti, T. (2014). *Sisällönanalyysi*. Teoksessa Massa, I., Silvasti, T., Paloniemi, R., Lehtinen, A. A., Toikka, A., . . . Vainio, A. (2014). *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Helsinki. Gaudeamus.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2022). Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163754/Sosiaaliturvakomitea_2022_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 28.4.22.

Sutela, E. Ruoppila, S. Rasinkangas, J. & Juvenius, J. (2020). *Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus*. Yhdyskuntasuunnittelu. 58/(1). <https://journal.fi/yhdyskuntasuunnittelu/article/view/89282/53861>. Viitattu 13.2.2022.

Syrjäläinen, E., Eronen, A. & Värri, V. (2007). *Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin*. Tampere University Press, 7-8.

Tilastokeskus. (2022a). Vanhojen osakeasuntojen hintojen nousu hidastui suurissa kaupungeissa vuoden 2022 toisella neljänneksellä. <https://www.stat.fi/julkaisu/cktws95204g9v0b61xzrrj3mk>. Viitattu 1.8.2022.

Tilastokeskus. (2022b). Vakinaisesti asutut asunnot. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_asuminen.html. Viitattu 6.7.2022.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Kustannusosakeyhtiö Tammi, 15, 25, 98, 103, 108–113, 117, 122, 131.

Vilkama, K. (2011). *Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla*. Tutkimuksia 2. 282 s. Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Waris, H. (1980). *Suomalaisen yhteiskunnan sosiaalipolitiikka: Johdatus sosiaalipolitiikkaan* (7., [uud.] p.). WSOY, 300–301.

Ympäristöministeriö. Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset. <https://ym.fi/maankayton-asumisen-ja-liikenteen-sopimukset>. Viitattu 24.7.2022.

Ympäristöministeriön työryhmä. (2020). Asuntopoliittinen kehittämisohjelma. <https://ym.fi/documents/>. Viitattu 18.2.2022.

6.1 Aineistolähde

Eduskunta.fi. Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2022 vp. 2.3.22.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_18+2022+3.aspx#15.01Sipil%C3%A4.